

Укрепване на сътрудничеството между заинтересованите страни за устойчивата трансформация на централизираното отопление и охлаждане

RENEATEAST Policy Brief No.2 |

Укрепване на управленската рамка и ангажирането на заинтересованите страни за устойчивата трансформация на отоплителните системи

Стъпвайки върху резултатите от консултациите и проучванията, проведени по проект RENEATEAST, настоящият Policy Brief представя основните структурни предизвикателства и дефицити в управленската рамка, посочени от заинтересованите страни в Източния Дунавски регион. Документът формулира конкретни насоки за ускоряване на трансформацията на системите за централно отопление и охлаждане (ЦОО), като подчертава ключовата роля на сътрудничеството между заинтересованите страни и необходимостта от целенасочени политики и мерки, съобразени с националния контекст.

Ключовата роля на сътрудничеството между заинтересованите страни

Системите за централно отопление и охлаждане придобиват все по-важна роля за постигането на целите на Европа в областта на енергийния преход и енергийната сигурност, включително в страните от Източния Дунавски регион. Нарастащите цени на енергията, амбициозните климатични цели, остаряващата инфраструктура и необходимостта от намаляване на зависимостта от вносни изкопаеми горива засилват натиска за модернизиране на съществуващите отоплителни системи. Опитът от различни европейски държави показва, че успешната трансформация на системите за централно отопление и охлаждане зависи не само от инвестиции и внедряване на нови технологии, но и от ефективното сътрудничество между националните институции, местните власти, енергийните дружества, инвеститорите, участниците в жилищния сектор и потребителите. По-силната координация и по-широкото включване на заинтересованите страни в процесите на вземане на решения се разглеждат като ключови предпоставки за ускоряване на прехода, особено на местно ниво, където общините играят водеща роля в обединяването на заинтересованите страни и прилагането на устойчиви решения за отопление и охлаждане.

Основни предизвикателства пред управлението и прилагането на мерките за трансформация на системите

Стабилните политически рамки са от ключово значение

Консултациите и анализите по проект RENEATEAST потвърждават, че предвидимите и последователни дългосрочни политики са ключови за развитието на системите за централно отопление и охлаждане. Въпреки нарастващия фокус върху декарбонизацията, напредъкът често се затруднява от фрагментирана нормативна уредба, припокриващи се институционални отговорности и недостатъчна координация между различните нива на управление.

Финансирането и регулаторната рамка остават ключови предизвикателства

Много проекти за централно отопление и охлаждане все още зависят в голяма степен от публично и европейско финансиране, докато частните инвестиции остават ограничени поради регулаторна несигурност и липса на предвидими условия за дългосрочни инвестиции. Стабилните тарифни механизми, опростените административни процедури и по-добре насочените финансови инструменти са сред ключовите предпоставки за ускоряване на инвестициите.

Ключовата роля на общините изисква по-силен институционален капацитет

Общините са широко признати като ключови участници в енергийното планиране, развитието на инфраструктурата и комуникацията с останалите заинтересовани страни, включително гражданите. Въпреки това, ограничените човешки, технически и финансови ресурси често затрудняват способността им да планират и реализират ефективно сложни проекти за трансформация на системите за централно отопление и охлаждане.

Участието на заинтересованите страни трябва да бъде системно

Сътрудничеството между институциите, общините, енергийните дружества, регулаторите и инвеститорите често остава неформално и обвързано с конкретни проекти. Създаването на постоянни платформи за диалог и по-активното включване на сдруженията на собствениците, управителите на сгради и крайните потребители са ключови за подобряване на управлението, подготовката на проекти и общественото доверие.

Национални перспективи

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА: Доверието и ангажираността на заинтересованите страни остават ограничени поради умора от многобройни консултации и проучвания, които не са довели до видими резултати, както и поради недостатъчното прилагане на планираните реформи.

БЪЛГАРИЯ: Политическата нестабилност и честите институционални промени оказват съществено влияние върху ангажираността на заинтересованите страни и последователността на политиките.

ХЪРВАТИЯ: Модернизацията на съществуващите системи трябва да предхожда разширяването на мрежите, с акцент върху геотермалните решения.

УНГАРИЯ: Субсидиите за изкопаеми горива и регулираните цени ограничават стимулите за енергийна ефективност и използване на ВЕИ.

РУМЪНИЯ: Фрагментираното планиране и слабата координация между различните нива на управление остават основното системно предизвикателство.

СЛОВАКИЯ: Необходими са по-добра междусекторна координация и по-ясно стратегическо позициониране на системите за централно отопление и охлаждане.

СЪРБИЯ: Въвеждането на фактуриране базирано на потреблението се счита за най-спешната мярка за подобряване на ефективността и активното участие на потребителите.

СЛОВЕНИЯ: Продължава да съществува съществено разминаване между сравнително добре развитите стратегически рамки и тяхното практическо прилагане.

Препоръки за политики и необходими действия

Укрепване на управлението и координацията на политиките

- Създаване на последователни дългосрочни рамки за развитие на системите за централно отопление и охлаждане.
- Подобряване на координацията между политиките в областта на енергетиката, климата, обновяването на сградния фонд и устройственото планиране.
- Създаване на постоянни платформи за диалог между заинтересованите страни.

Подобряване на сътрудничеството и укрепване на капацитета на местно ниво

- Подкрепа за общините чрез техническа експертиза и капацитет за подготовка на проекти.
- Институционализиране на участието на заинтересованите страни във всички етапи на планиране и изпълнение.
- Осигуряване на по-активно участие на сдруженията на собствениците, управителите на сгради и потребителите.

Подобряване на условията за изпълнение и инвестиции

- Обвързване на финансовите механизми с дългосрочните цели на политиките.
- Опростяване на административните и разрешителните процедури.
- Ускоряване на подкрепата за интегриране на възобновяеми енергийни източници, оползотворяване на отпадна топлина и модернизация на системите за централно отопление и охлаждане.

Опитът на Дания показва, че дългосрочното общинско планиране, стабилните механизми за финансиране и тясното сътрудничество между общините и топлофикационните дружества могат значително да ускорят модернизацията на системите за централно отопление и интегрирането на възобновяеми енергийни източници.

Основно послание към институциите

Консултациите и проучванията по проект REHEATEAST потвърждават, че страните от Източния Дунавски регион споделят обща амбиция за модернизиране на системите за централно отопление и охлаждане и намаляване на зависимостта от изкопаеми горива. В същото време анализите показват, че предизвикателствата пред този процес се различават значително между отделните държави – от регулаторни и финансови ограничения до недостатъчна институционална координация и ограничен капацитет за изпълнение. Преодоляването на тези специфични предизвикателства, наред с укрепването на управлението, стабилността на политиките и сътрудничеството между заинтересованите страни, е от ключово значение за ускоряване на модернизацията и декарбонизацията на системите за централно отопление и охлаждане в региона. Това изисква стратегическо планиране на топлоснабдяването, укрепване на капацитета на общините и по-бързо внедряване на решения, базирани на възобновяеми енергийни източници и оползотворяване на отпадна топлина, с цел изграждане на устойчив, надежден и нисковъглероден сектор на централното отопление и охлаждане..

За повече информация:

Център за енергийна ефективност ЕНЕфект
eneffect@eneffect.bg

EnEffect

Interreg
Danube Region
REHEATEAST

Co-funded by
the European Union